

UNDERSÖKNING AV RISK FÖR BMP

Detaljplan för del av Turovaara 1:1, m.fl., Övertorneå kommun

Enligt 6 kap. miljöbalken om miljöbedömningar ska en myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program göra en strategisk miljöbedömning av planen, programmet eller ändringen, om dess genomförande kan antas medföra BMP (betydande miljöpåverkan). Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planeringen så att en hållbar utveckling främjas.

Innan myndigheten eller kommunen tar ställning till om BMP kan antas uppstå ska undersökning göras som identifierar de omständigheter som talar för eller emot att BMP kan uppstå (enligt de kriterier som anges i *Miljöbedömningsförordning*, SFS 2017:966). När undersökningen är genomförd ska kommunen eller myndigheten ta ett särskilt beslut som redovisar identifierade omständigheter. Beslutet ska tillgängliggöras för allmänheten, men kan inte överklagas särskilt. Samråd ska även ske med de länsstyrelser, kommuner och andra myndigheter som berörs av planen, programmet eller ändringen.

Om BMP kan antas uppstå ska de omständigheter som talar för detta utredas i en MKB (miljökonsekvensbeskrivning). Det som framkommer i MKB ska integreras i planarbetet och handlingen ska samrådats i samband med planprocessen.

Planens namn/beteckning

Detaljplan för del av Turovaara 1:1, m.fl., Övertorneå kommun i Norrbottens län

Planens syfte och huvuddrag

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra byggandet av en ny förskola i Övertorneå för cirka 65 elever. Vidare syftar detaljplanen till att säkerställa säkra skolvägar till och från området. Detaljplanen är flexibelt utformad i syfte att skapa förutsättningar för en långsiktig hållbar detaljplan för skoländamål.

Området omfattar del av fastigheterna Turovaara 1:1 samt del av Matarengi 57:4 inom Övertorneå.

De aktuella fastigheterna ägs av Övertorneå kommun.

Översiktskarta, planområdet markeras ungefärligt med vit streckad linje.

Sammanfattande bedömning

För att utreda om BMP kan antas har en genomgång av påverkansfaktorer genomförts (vilket redovisas i detta dokument). Detaljplanens genomförande bedöms sammanfattningsvis inte vara av den art och storleksordning som bedöms leda till BMP. En MKB (miljökonsekvensbeskrivning) för detaljplanen, där konsekvenser identifieras, beskrivs och bedöms behöver därmed inte tas fram för detaljplanen. De aspekter som kan leda till inverkan ska dock särskilt behandlas i planbeskrivningen.

Planförfarande

Detaljplanen tas fram med standardförfarande och samråds därmed med en begränsad samrådskrets. Planförfarandet har valts då planen bedöms ha en begränsad allmän påverkan och är förenlig med aktuell översiktsplan.

Upprättad av

Tyréns Sverige AB.

Upprättad, datum

2025-01-21

Särskilda bestämmelser

1. En särskild MKB för detaljplaner med standardförfarande behöver inte upprättas enligt 4 kap. 35§ plan- och bygglagen om planen enbart gäller något av nedan nämnda ärenden, och MKB:n i detta ärende är aktuell och tillräcklig.

	Ja	Nej
Gäller detaljplanen enbart en verksamhet som tillståndsprövas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 6 § miljöbalken (A eller B-verksamhet), och är MKB:n i detta ärende aktuell och tillräcklig*?		X
Gäller detaljplanen enbart en åtgärd som prövas genom fastställande av en vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, och är MKB:n i detta ärende aktuell och tillräcklig* för detaljplanen?		X

2. Undantag från miljöbedömning enligt 6 kap 3§ miljöbalken: Skyldigheten att göra en strategisk miljöbedömning gäller inte för detaljplaner som endast syftar till att tjäna totalförsvaret eller räddningstjänsten.

	Ja	Nej
Syftar detaljplanen endast till att tjäna totalförsvaret?		X
Syftar detaljplanen endast till att tjäna räddningstjänsten?		X

Kravfaktorer

Ja på någon av punkterna innebär att detaljplanen kan leda till betydande miljöpåverkan - strategisk miljöbedömning ska därmed tas fram.

	Ja	Nej
Innefattar genomförandet av planen, programmet eller ändringen en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a§ miljöbalken (Natura 2000)?		X
Innebär detaljplanen förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i 6 § <i>Miljöbedömningsförordning</i> (SFS 2017:966).		X

Bedömning

För att utreda om planförslaget påverkan kan antas bli betydande har en bedömning skett med hjälp av checklistor.

Risk för negativ inverkan leder till att faktorn ska behandlas i planbeskrivningen.

Risk för betydande negativ inverkan leder till att faktorn dessutom ska behandlas i MKB.

	Ingen eller mkt liten risk för negativ inverkan	Risk för negativ inverkan	Risk för betydande negativ påverkan	Kommentarer
Berörs/påverkas skyddade områden:				
Riksintressen 3 och 4 kap mb		X		Området/fastigheten ingår i riksintresseområde för: -Friluftsliv (Torne-Muonio älvdal), 3:6 mb -Kulturmiljövård (Älvdalsbygd), 3:6 mb
Natura 2000 område		X		Hänsyn till riksintressena ska tas i detaljplanen. Delvis, Särkijärvi norr om planområdet ingår i

			Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Isovaara söder om planområdet omfattas även denna av Natura 2000.
			Hänsyn till Natura 2000 ska hanteras i detaljplanen.
Nationalpark 7 kap mb	X		Nej
Naturreservat 7 kap mb	X		Nej
Kulturreservat 7 kap mb	X		Nej
Naturminne 7 kap mb	X		Nej
Biotopskyddsområde 7 kap mb	X		Nej
Generellt biotopskydd 7 kap mb	X		Nej
Djur- och växtskyddsområde 7 kap mb	X		Nej
Strandskydd 7 kap mb	X		Nej
Miljöskyddsområde 7 kap mb	X		Nej
Vattenskyddsområde 7 kap mb	X		Nej
Interimistiska förbud 7 kap mb	X		Det finns ett interimistiskt förbud för Övertorneå vattentäkt enl. 7 kap mb.
			Hänsyn till detta ska hanteras i detaljplanen.
Områdesskydd enligt internationella konventioner (ramsarområden, BSPA-områden, MPA-områden)	X		Nej
Landskapsbildskyddsområde	X		Nej
Naturvårdsavtal	X		Nej
Världsarv	X		Nej
Biosfärsområden	X		Nej
Skyddsvärda objekt eller områden i övrigt	X		

Berörs/påverkas artskyddade och/eller rödlistade arter?		X		Under perioden 2014-2024 har ett antal fågelarter observerats i området, främst vid sjön Särkijärvi som ligger nordväst om planområdet. Frågan hanteras vidare under planarbetet.
Berörs/påverkas kulturmiljö?		X		Planområdet ligger inom riksintresse för kulturmiljövården (RAÄ), älvdalsbygd. Erforderlig hänsyn till detta ska tas i planen.
Berörs/påverkas naturmiljö och/eller biologisk mångfald?	X			Berörs inte Mark som idag består av öppen gräsyta tas i anspråk för skoländamål. Gräsytan kantas av mindre trädbevuxna partier i norr och mot väst. Påverkan på naturmiljö och/eller biologisk mångfald bedöms bli liten.
Berörs/påverkas möjligheten till rekreation- och friluftsliv?	X			Nej
Berörs/påverkas tysta/ostörda miljöer?	X			Nej
Finns skred-/erosionsrisk och översvämningsrisk (beroende av klimatförändringar)?		X		Ingen risk för skred eller erosion. Området är platt enligt genomförd geoteknisk utredning. Delar av planområdet kan komma att påverkas vid ett klimatanpassat 100-årsregn. Enligt Länsstyrelsens skyfallskartering bildas vattendjup på 0,1-1 meter inom vissa delar av

				planområdet. Hänsyn till detta ska tas i detaljplanen.
Berörs/påverkas materiella tillgångar?	X			Nej
Innebär planförslaget energikrävande verksamhet?	X			Nej
Innebär planförslaget alstrande av större volymer av avfall?	X			Nej
Påverkas lokalklimatet?	X			Nej
Finns närliggande miljöfarliga verksamheter som medför risk för miljö och hälsa?	X			Nej
Innebär planen möjlighet till miljöfarlig verksamhet som medför risk för miljö och hälsa?	X			Nej
Påverkas omgivningen av störningar från planområdet?				
buller		X		En ny skola på platsen bedöms leda till en viss trafikökning. En trafikutredning har tagits fram inom ramen för detaljplanen. Trafikökningen bedöms som begränsad. Hänsyn till eventuell bullerstörning ska tas/hanteras i detaljplanen.
ljus	X			Nej
lukt	X			Nej
damning	X			Nej
elektromagnetiska fält	X			Nej
vibrationer	X			Nej
Påverkas planområdet av störningar från omgivningen?				
buller	X			Nej
ljus	X			Nej

lukt	X			Nej
damning	X			Nej
elektromagnetiska fält	X			Nej. Det finns en befintlig luftledning inom området som avses grävas ned.
vibrationer	X			Nej
Påverkas stads- och stads-/landskapsbilden?		X		Stadsbilden kan komma att förändras då en tidigare oexploaterad plats bebyggs med en skolbyggnad och skolgård. Hänsyn till detta kan behöva tas/hanteras i detaljplanen.
Påverkas sociala värden så som parker, grönområden, lekplatser, friyta, tysta områden etc	X			Detaljplanen möjliggör skapandet av ny friyta/skolgård
Påverkas planområdet av barriärer från omgivningen?	X			Nej
Påverkas omgivningen av barriärer från planområdet?	X			Nej
Berörs/påverkas planområdet av förorenade mark- och vattenområden?	X			Nej
Påverkas omgivningen av risk för föroreningar i mark- och vattenområden från planförslaget?	X			Nej En ny skola på platsen bedöms leda till en viss trafikökning. Ökad trafik kan innebära föroreningar men bedöms dock inte utgöra innebära betydande miljöpåverkan då trafikökningen inte bedöms vara så omfattande. En trafikutredning har tagits fram inom ramen för detaljplanen.
Finns risk för höga radonhalter i planområdet?		X		Det kan finnas risk för förhöjda halter av

			markradon i området. Mätning med gammaspktrometer på avtäckt markyta alternativt radonsäker grundläggning rekommenderas enligt genomförd geoteknisk undersökning.
Påverkas planområdet av luftföroreningar från omgivningen?	X		Planområdet ligger inom tätbebyggt område men påverkan bedöms inte bli betydande.
Påverkas omgivningen av risk för luftföroreningar från planområdet?	X		Nej.
Påverkas trafiksituationen och trafiksäkerheten inom och i anslutning till planområdet?	X		En ny skola på platsen bedöms leda till en viss trafikökning. Ökad trafik kan innebära föroreningar men bedöms dock inte utgöra innebära betydande miljöpåverkan då trafikökningen inte bedöms vara så omfattande. En trafikutredning har tagits fram inom ramen för detaljplanen.
Är planen förenlig med nationella, regionala och lokala miljömål?	X		Se redovisning i kapitel <i>Miljömål och miljö kvalitetsnormer</i>
Påverkas miljö kvalitetsnormer?	X		Nej, se även redovisning i kapitel <i>Miljömål och miljö kvalitetsnormer.</i>
Påverkas hälso- och folkhälsomål?	X		Ny skola i centrala Övertorneå ökar möjligheten till gång- och cykeltrafik. Hänsyn till eventuell bullerstörning ska tas/hanteras i detaljplanen.

Sociala konsekvenser/barnperspektivet	X			Barnperspektivet ska beaktats vid framtagandet av detaljplanen.
Förenlighet med gällande kommunala ÖP	X			Ja

Miljömål

Syftet med de miljöpolitiska målen (*prop. 2004/05:150*), totalt 16 stycken (redovisas i tabellen nedan) är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Detta ska ske utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Länsstyrelsen har uppdraget att samordna det regionala arbetet för att uppnå de svenska miljömålen. Arbetet sker i samarbete med kommuner, näringsliv, frivilliga organisationer och andra aktörer för att miljömålen ska få genomslag i länet och miljön ska bli bättre. Länsstyrelsen följer också upp hur miljöarbetet går. Aktuellt läge går att läsa på miljömålsportalen (www.miljomal.nu).

Ur ett nationellt perspektiv har Norrbotten kvar stora arealer natur med låg påverkan av storskalig markanvändning. Samtidigt har länet arealer som är kraftigt påverkade av markanvändning och exploatering.

Utvärderingen av miljömålen visar en positiv utveckling av tillståndet i miljön när det gäller bland annat luftkvalitet och delar av arbetet med vatten.

På andra viktiga områden, inte minst bevarandet av biologisk mångfald, går utvecklingen åt fel håll.

Inget av de 13 miljö kvalitetsmål som följs upp på regional nivå bedöms kunna nås till år 2030, men fyra mål är nära att nås.

Dessa är:

- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Storslagen fjällmiljö.

Länsstyrelsen utvärderar Norrbottens miljömål varje år i december.

Samtliga miljömål och planens bedömda inverkan på dessa:

Miljömål	Planens inverkan
1 Begränsad klimatpåverkan	±
2 Frisk luft	±
3 Bara naturlig försurning	x
4 Giftfri miljö	x
5 Skyddande ozonskikt	x
6 Säker strålmiljö	x
7 Ingen övergödning	x
8 Levande sjöar och vattendrag	x
9 Grundvatten av god kvalitet	±
10 Hav i balans samt levande kust och skärgård	±
11 Myllrande våtmarker	x

12	Levande skogar	x
13	Ett rikt odlingslandskap	x
14	Storslagen fjällmiljö	x
15	God bebyggd miljö	±
16	Ett rikt växt- och djurliv	x

Förklaringar

+ positiv påverkan

++ mycket positiv påverkan

- negativ påverkan

- - mycket negativ påverkan

± obetydlig positiv eller negativ påverkan

x ingen påverkan

Kommentar: Detaljplanens genomförande bedöms inte påverka något av miljömålen på ett betydande negativt sätt.

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999 för att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor från till exempel trafik och jordbruk. En MKN kan anges som en halt eller ett värde (högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten) men kan även beskrivas i ord.

MKN kan ses som styrmedel för att på sikt nå miljö kvalitetsmålen. Det finns idag MKN för olika föroreningar i utomhusluften (*SFS 2010:477*), olika parametrar i vattenförekomster (*SFS 2004:660*), olika parametrar i havsmiljön (*SFS 2010:1341*) olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (*SFS 2001:554*) samt för omgivningsbuller (*SFS 2004:675*).

MKN FÖR UTOMHUSLUFT

Det finns svenska MKN för den högsta tillåtna halten i utomhusluft av kvävedioxid och kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, bensen, fina partiklar (PM10 och PM2,5), bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel och bly i utomhusluft.

Tillkommande trafik bedöms inte bli omfattande i sammanhanget. MKN riskerar därmed inte att överskridas på grund av detaljplanens genomförande.

MKN FÖR VATTENFÖREKOMSTER

Vattenmyndigheterna (5 stycken) har det övergripande ansvaret att se till att EU:s ramdirektiv för vatten (vattendirektivet) genomförs i Sverige. Grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten har delats in i vattenförekomster för vilka bedömning har skett vilken ekologisk, kemisk eller kvantitativ status som vattnet har och vilka krav som ställs för att kunna upprätthålla och förbättra denna status.

Bottenvikens vattendistrikt är Sveriges nordligaste vattendistrikt och omfattar hela Norrbottens län samt större delen av Västerbottens län. Länsstyrelsen i Norrbottens län har utsetts till vattenmyndighet i distriktet. Vattendistriktet beslutade i december 2016 om (nya) MKN, åtgärdsprogram och förvaltningsplan för åren 2016-2021 (förvaltningsplan för 2021-2027 är under framtagande). Beslutande MKN innebär kortfattat att alla ytvattenförekomster ska uppnå eller behålla hög eller god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus samt att alla grundvattenförekomster ska uppnå eller behålla god kvantitativ status och god kemisk

grundvattenstatus (om inte undantag har meddelats). Yt- och grundvattenstatusen får generellt inte försämrats.

Inget av distriktets vatten uppnår god kemisk status till följd av storskalig och långväga spridning av kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE, används bland annat som flamskyddsmedel), vilka sprids till miljön via läckage från varor, avfallsupplag med mera. Bortsett från dessa är det ett femtiotal vattendrag, sjöar och kustvatten som inte uppnår god kemisk status på grund av påverkan från olika tungmetaller och tributyltenn (TBT).

Vattenkvaliteten är överlag god inom distriktet, men vissa utmaningar finns att särskilt ta hänsyn till i samband med samhällsutvecklingen:

- Fysiska förändringar, exempelvis utvinning av energi, vägar, ökad produktionen inom jord- och skogsbruk som påverkar vattnen negativt. Fysisk påverkan är den vanligaste orsaken till att god ekologisk status inte nås i distriktet.
- Läckage av metaller och sura ämnen från sulfidjordar i kustområden, beroende av bland annat bearbetning och dikning.
- Storskalig påverkan från areella näringar, exempelvis genom gödsling, utdikning, ökad instrålning vid avverkning samt effekter från körskadorna i marken.
- Läckage av metaller från avslutad och pågående gruvverksamhet.
- Vattentäkter som saknar vattenskyddsområde eller där föreskrifter och skyddsområdets avgränsningar behöver revideras. I Bottenvikens vattendistrikt är det bara drygt 10 % av de allmänna vattentäkterna som har fullgott skydd.

Nuvarande status och MKN för berörda vattenförekomster (www.viss.lansstyrelsen.se, 2025-01-20):

Vattenförekomst	EU-CD	Ekologisk status/potential	Kemisk status	MKN Ekologisk status	MKN Kemisk status	Miljöproblem
Ytvattenförekomst: Särkijärvi (del av vattenförekomst WA45591805)	SE738730-184807	Måttlig	Uppnår ej god	God ekologisk status 2027	God kemisk ytvattenstatus med undantag av kvicksilver/kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter.	Miljögifter i form av PFOS samt kvicksilver/kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Flödesförändringar, morfologiska förändringar och kontinuitet.
Ytvattenförekomst: Haapakylänpuas	SE738842-184996	God	Uppnår ej god	God ekologisk status	God kemisk ytvattenstatus med undantag av kvicksilver/kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter.	Miljögifter i form av kvicksilver/kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Morfologiska förändringar och kontinuitet.

Utveckling enligt planförslaget bedöms inte påverka huruvida normerna för god ekologisk eller god kemisk status kan uppnås/upprätthållas.

Området kommer att ingå i kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp.

MKN FÖR HAVSMILJÖN

Inget vatten som påverkar kustvatten/MKN berörs av aktuell utveckling.

MKN FÖR FISK- OCH MUSSELVATTEN

Ingen vattenförekomst som är utpekad som fisk- eller musselvatten enligt Naturvårdsverkets förteckning (*NFS 2002:6*) berörs av aktuell utveckling.

MKN FÖR OMGIVNINGSBULLER

Enligt *Förordning om omgivningsbuller* (2004:675) ska omgivningsbuller kartläggas och åtgärdsprogram upprättas för vägar och järnvägar inom kommuner med fler än 100.000 invånare eller från vägar med en trafiktäthet på mer än tre miljoner fordon per år. Därtill ska strategiska bullerkartor tas fram som visar bullersituationen under det närmast föregående kalenderåret. Även de kommuner som inte berörs av bullerförordningen bör redovisa i översiktsplanen var infrastrukturen innebär problem med buller. På detta sätt ges tidiga signaler kring var det krävs varsamhet eller särskilda åtgärder i detaljplaneringen. Med förordningen infördes även en miljö kvalitetsnorm för buller. Målet är att sträva efter att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa.

Förordning om omgivningsbuller gäller inte för Övertorneå kommun. Buller ska ändå hanteras i detaljplanen. I *Förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader* (SFS 2015:2016), vilken tar stöd i 9 kapitlet miljöbalken (skydd mot olägenheter för människors hälsa) redovisas riktvärden för buller utomhus för vägar vid bostadsbyggnader som ska tillämpas vid detaljplaneläggning, bygglov och förhandsbesked. Utmed det statliga väg- och järnvägsnätet tillämpas riktlinje *Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg* (TDOK 2014:1021). Den innehåller riktvärden för buller och vibrationer och bygger på de riktvärden för buller som riksdagen beslutat om för bostäder vid nybyggd eller väsentligt ombyggd infrastruktur. Ljudnivåer inomhus preciseras i sjunde avsnittet i Boverkets byggregler, BBR. För nybyggnation eller ändring av byggnad ska ljudnivån inomhus klara kraven i BBR oavsett var byggnaden är placerad och oavsett ljudnivån utomhus. Utöver reglerade riktvärden finns flertalet vägledning avseende buller, exempelvis industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostäder (Boverkets rapport 2015:21).

Ljudnivåer inomhus preciseras i sjunde avsnittet i Boverkets byggregler, BBR. För nybyggnation eller ändring av byggnad ska ljudnivån inomhus klara kraven i BBR oavsett var byggnaden är placerad och oavsett ljudnivån utomhus. BBR om ljudklassning av lokaler ska gälla. Som lokaler räknas vårdlokaler, förskolor, fritidshem, undervisningsrum i skolor samt arbetslokaler avsedda för kontorsarbete, samtal eller liknande.

Eftersom Övertorneå har färre än 100 000 innevanare och någon större väg inte berörs, finns det inte något formellt krav på bullerkartering. Det finns därför inte heller några beslutade miljö kvalitetsnormer.

De förändringar som planförslaget medför jämfört med dagens situation ska beskrivas i planhandlingarna. Detaljplanen bedöms inte innebära någon betydande bullerproblematik.